

**Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút**

**Edícia: Porovnávacie analýzy
21/2024**

Trestnoprávna rovina šikany na školách

Dominika Pazderová

**Bratislava
september 2024**

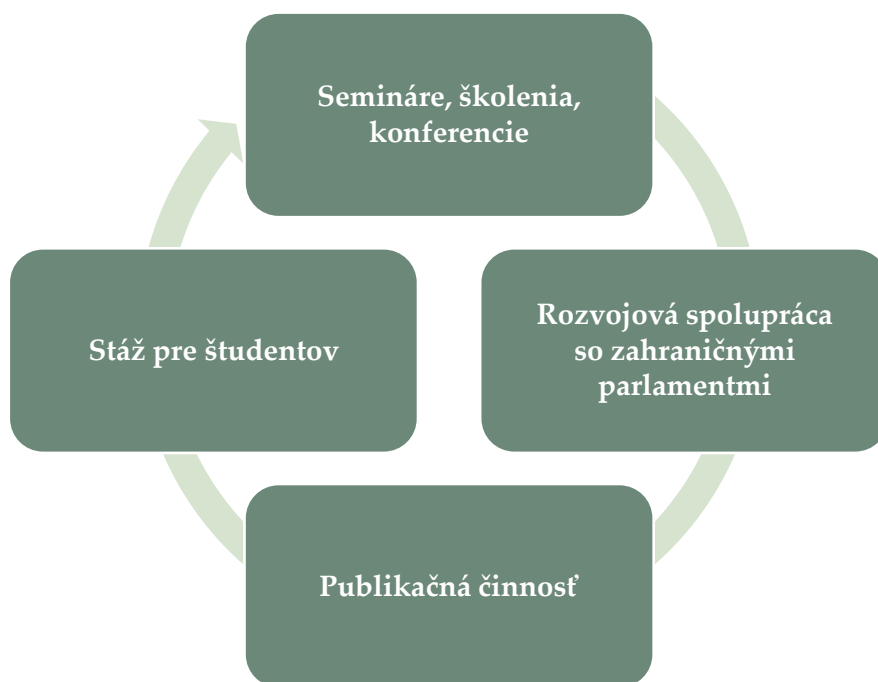

Postavenie odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj oddelenie Parlamentná knižnica a oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

porovnávací analýza	informácia	prehľad
bulletín	infografika	rešerš

V oblasti vzdelávania Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Trestnoprávna rovina šikany na školách

Anotácia

Materiál sa zaoberá právnymi aspektmi trestnej zodpovednosti za šikanovanie v školskom prostredí. Právne úpravy sa zameriavajú na zabezpečenie spravodlivosti, pričom kladú dôraz na prevenciu a výchovu k rešpektu a bezpečnému prostrediu v školách.

Kľúčové slová

školsstvo, šikana, trest, postih, spravodlivosť, nápravné a výchovné opatrenia

Criminal liability for bullying in schools

Annotation

The study addresses the legal framework governing criminal liability for bullying within the educational environment. The legislation focuses on protecting victims and ensuring justice, while emphasizing prevention and fostering a culture of respect and safety in schools.

Keywords

education, bullying, punishment, penalty, justice, corrective and educational measures

Vypracovali: Mgr. Dominika Pazderová., odbor Parlamentný inštitút

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka odboru PI

Materiál slúži najmä pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom odboru Parlamentný inštitút a autorov. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Obsah

Úvod	5
Súhrn	6
1. Stratégie EÚ a východisková situácia Slovenska	8
1.1 Európska únia.....	8
1.2 Slovenská republika.....	8
2. Trestnoprávna zodpovednosť v európskych štátoch.....	11
2.1 Belgicko	11
2.2 Bulharsko	11
2.3 Cyprus	11
2.4 Česko.....	12
2.5 Dánsko.....	13
2.6 Estónsko	13
2.7 Fínsko.....	13
2.8 Francúzsko	15
2.9 Grécko.....	16
2.10 Holandsko.....	17
2.11 Chorvátsko.....	17
2.12 Írsko	17
2.13 Litva	18
2.14 Lotyšsko.....	18
2.15 Luxembursko.....	18
2.16 Maďarsko	19
2.17 Malta	19
2.18 Nemecko.....	20
2.19 Poľsko	20
2.20 Portugalsko	21
2.21 Rakúsko	23
2.22 Rumunsko	24
2.23 Slovinsko	25
2.24 Spojené kráľovstvo.....	25
2.25 Španielsko	29
2.26 Švédsko.....	30
2.27 Taliansko	30
Najdôležitejšie použité zdroje	32

Úvod

Šikana je všadeprítomný problém, ktorý zahŕňa opakované agresívne správanie s úmyslom ublížiť, zastrašiť alebo ponížiť iného. Môže sa prejavovať vo fyzickej, verbálnej, sociálnej alebo kybernetickej podobe a vytvára nepriateľské prostredie, ktoré môže významne ovplyvniť duševnú a emocionálnu pohodu obeť. Náš materiál nadväzuje na [Prehľad č. 11/ 2024](#), ktorý sa venoval **preventívnym opatreniam** proti šikane na školách zo strany učiteľov, ale aj širšej komunity. Takýmito opatreniami môže byť budovanie povedomia o duševnom zdraví, vytvorenie komunitnej rady zloženej z pedagógov a rodičov, preškolenie pedagógov a iné. Nadväzujúci materiál sa zameriava na **trestnoprávnu rovinu**, keď formy napádania prekročili hranicu školského disciplinárneho riešenia.

Medzi šikanu najčastejšie zahŕňame fyzické napadnutie, obťažovanie, prenasledovanie, sexuálne obťažovanie a útok, zločiny z nenávisťi, krádež a vydieranie. Kľúčovými prvkami sú opakovanie, úmysel a nerovnováha medzi obeťou a šikanujúcim.

Podľa závažnosti konania a veku¹ sú najčastejšími právnymi dôsledkami rozhodnutia a opatrenia súdov pre mladistvých, ktoré majú nápravny charakter, ďalej občianskoprávne spory a rozhodnutia v občianskoprávnom konaní a v neposlednom rade aj vznesenie obvinenia, ktoré sa odvíja od trestnoprávnej zodpovednosti. Aj pri závažnom konaní štáty uprednostňujú preventívne opatrenia s cieľom nápravy páchatel'ov vzhľadom na ich nízky vek. Prípady posudzujú zvyčajne súdy pre deti a mladistvých, ktoré v niektorých štátoch existujú, a volia miernejšie sankcie. Dôvodom umiestnenia do reedukačných a resocializačných centier pri neprimeranom správaní a procese umiestnenia sme sa venovali v materiáli *Reedukačné a resocializačné centrá*.

V štúdií vychádzame z legislatív jednotlivých štátov, schválených politík, národných a medzinárodných dokumentov, ako aj z ďalších zdrojov. V každom štáte existuje právo na vhodné školské prostredie zakotvené najčastejšie v *školskom zákone*, preto ho zakaždým neuvádzame, ak neobsahuje aj súbor špecifických nápravnych opatrení. V rámci právnych noriem a postupov štátov pre kyberšikanu sme vychádzali zo štúdie Výskumnej služby Európskeho parlamentu „[Cyberbullying among young people: Laws and policies in selected Member States](#)“.

Prvá kapitola nášho materiálu rozoberá problematiku v európskom a slovenskom kontexte. Druhá kapitola „*Trestnoprávna zodpovednosť*“ sa venuje legislatívam jednotlivých štátov. V súhrne identifikujeme najdôležitejšie postupy a legislatívne opatrenia.

¹ Vzhľadom na rôznorodosť vekovej hranice trestnoprávnej zodpovednosti nerozlišujeme prísne v štúdií pojmy dieťa, maloletý a mladistvý.

Súhrn

Trestný zákon obsahuje ustanovenia, ktoré umožňujú trestne stíhať šikanu, ak ju má štát definovaný, alebo definície trestných činov, ktoré sa môžu vzťahovať na šikanu, ako sú ublíženie na zdraví, vyhrážanie alebo vydieranie a i. Pri každom štáte uvádzame aj vek trestnoprávnej zodpovednosti, pretože skutková podstata sa na deti a mladistvých často nevzťahuje. V rámci legislatívy preto zdôrazňujeme opatrenia novelizujúce školský zákon, ktorým sa následne posilnili práva učiteľov alebo rozšírili učebné osnovy o predmety venujúce sa etike a morálke. Zároveň niektoré štáty pristúpili k povinnosti vytvorenia krízového plánu a školských odborných tímov. Ďalej sa opatrenia zameriavajú na možné uložené tresty súdom pre mladistvých, pričom už samotné posudzovanie prípadu na súde má v budúcom páchaní odstrašujúci efekt. Treba brať do úvahy, že súdy pre mladistvých uprednostňujú nápravnovychovné opatrenia pred tými represívnymi: napríklad zapájanie sa do komunitných aktivít, vypracovanie zadaní, napísanie ospravedlnenia. Nemenej dôležitá je spolupráca s rodičmi a učiteľmi. Niektoré štáty vyžadujú, aby sa do procesu zapájali aj rodičia, ktorým za neúčast na predpísaných aktivitách hrozí aj finančná pokuta.

Tabuľka č. 1 *Výchovné a legislatívne opatrenia pri neprimeranom správaní detí a mladistvých*

Štát	Vek trestnoprávnej zodpovednosti	Primárne opatrenia
Slovensko	Od 14 rokov	Zákon o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele.
Belgicko	Od 12 rokov	System súdnicva pre mladistvých.
Bulharsko	Od 14 rokov	Vhodné výchovné opatrenia.
Cyprus	Od 14 rokov	Na novele zákona, ktorá by kriminalizovala šikanu sa pracuje.
Česko	Od 15 rokov	System súdnicva pre mladistvých.
Dánsko	Od 15 rokov	Budovanie povedomia o duševnom zdraví.
Estónsko	Od 14 rokov	V minulosti existoval zákon o sankciách pre mladistvých. Zákon stratil účinnosť v roku 2016.
Fínsko	Od 15 rokov	Zákonný postup disciplinárneho opatrenia vylúčenia žiaka z procesu výuky na 3 pracovné dni.
Francúzsko	Od 13 rokov	Školský zákonník doplnení o ustanovenia, ktoré môžu predstavovať trestný čin školského obťažovania.
Grécko	Od 15 rokov	Posilnené preventívne opatrenia. System súdnicva pre mladistvých.
Holandsko	Od 12 rokov	System súdnicva pre mladistvých.
Chorvátsko	Od 14 rokov	Vyšetrovanie trestných činov trestnoprávnej ochrany detí vykonávajú policajti zaoberajúci sa mládežou.
Írsko	Od 14 rokov	Spolupráca viacerých orgánov.

Litva	Od 16 rokov	Pedagogicko-psychologické poradenstvo.
Lotyšsko	Od 14 rokov	Stratégia regulačného rámca.
Luxembursko	Od 18 rokov	System súdnicva pre mladistvých.
Maďarsko	Od 14 rokov	Posilnené preventívne opatrenia.
Malta	Od 14 rokov	Posilnené preventívne opatrenia.
Nemecko	Od 14 rokov	Riešenia na úrovni spolkových republík.
Poľsko	Od 17 rokov	Zákon o podpore a resocializácii mladistvých.
Portugalsko	Od 16 rokov	Zákon o školskej etike určuje disciplinárne opatrenia.
Rakúsko	Od 14 rokov	System súdnicva pre mladistvých.
Rumunsko	Od 14 rokov	Posilnené preventívne opatrenia.
Slovinsko	Od 14 rokov	System súdnicva pre mladistvých.
Spojené kráľovstvo	Od 10 rokov	Preventívne a nápravné opatrenia.
Španielsko	Od 14 rokov	Zákon o predchádzaní násilia určuje disciplinárne opatrenia.
Švédsko	Od 15 rokov	Budovanie povedomia o duševnom zdraví.
Taliansko	Od 14 rokov	Zákon na ochranu neplnoletých osôb na prevenciu a boj proti fenoménu kyberšikany.

1. Stratégie EÚ a východisková situácia Slovenska

1.1 Európska únia

Základným materiálom na pôde Európskej únie (EÚ) je [Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa](#), ktorá sa zameriava na boj proti násiliu proti deťom a zabezpečenie ochrany detí. Únia prijala v roku 2022 ako podporný nástroj stratégiu na bezpečnejšie používanie internetu: [Digitálne desaťročie pre deti a mládež: nová európska stratégia pre lepší internet pre deti \(BIK+\)](#).

*Napriek súčasným opatreniam je **kyberšikanovanie** za posledné desaťročie stále najčastejšie nahlasovaným problémom na linkách pomoci centier pre bezpečnejší internet. Existujúce číslo 116 111 je osobitne vyhradené pre detské linky pomoci v EÚ. Prostredníctvom tohto čísla alebo priamo na linkách pomoci centier pre bezpečnejší internet možno riešiť kyberšikanovanie a iné problémy v online prostredí. Stratégia viac zviditeľní podporu, ktorú ponúkajú centrá pre bezpečnejší internet, na základe intenzívnejšej spolupráce v súvislosti s číslom 116 111 a príslušnými online službami (napr. aplikáciami liniek pomoci), ktoré by mali byť dostupné aj pre deti v zraniteľnom postavení. Expertná skupina na podporu pohody žiakov na školách okrem toho poskytne ad hoc politické odporúčania týkajúce sa (kyber)šikanovania. Komisia vyzýva členské štáty, aby aj s pomocou vyškoleného personálu podporovali harmonizované číslo 116 111 na riešenie problému kyberšikanovania.*

Oddelenie vzdelávania Rady Európy založilo platformu [LEMON](#) (*Learning Modules Online*), ktorá ponúka praktické zdroje výučby a školenia pre odborníkov. Kurzy odrážajú prioritné oblasti vzdelávacieho programu Rady Európy a témy siahajú od demokratických kompetencií po digitálne občianstvo, od mediálnej gramotnosti po šikanovanie. Zatiaľ čo sa väčšinou zameriavajú na odborníkov v oblasti vzdelávania, sú zaujímavé aj pre širokú verejnosť a nevyžadujú si špeciálnu prípravu. Prístup je možný prostredníctvom jednoduchej registrácie na online platforme Rady Európy.

1.2 Slovenská republika

Dotazníkové zisťovanie realizované oddelením prevencie a výskumov v oblasti mládeže v roku 2022 na základných a stredných školách vo svojich záveroch uvádza „dôležitosť rodinného zázemia, pretože vzťah medzi rodičmi a deťmi je významným ochranným faktorom, ktorý ovplyvňuje vývoj dieťaťa. Približne 2/3 opýtaných sa v škole väčšinou cítia dobre. Oproti roku 2009 sa vzťah ku škole zlepšil. V porovnaní s rokom 2020 sa vzťahy medzi žiakmi mierne zhoršili, ale vzťahy s učiteľmi sa nezmenili.“

S negatívnym javom šikany sa stretlo 22 % žiakov základných škôl a 27 % žiakov stredných škôl. Negatívne vyznievajú zistenia, že 32 % obetí nepovedalo o svojich nepríjemných zážitkoch nikomu a takmer štvrtina (24 %) ani nevedela, ako má túto situáciu riešiť. Žiaci, ktorí mali skúsenosť so šikanovaním, hľadali pomoc najmä u rodičov (28 %) a kamarátov (25 %), a je zarážajúce, že iba pätina (21 %) informovala o tomto probléme učiteľov.² Vybrané formy rizikového správania detí

² Janková. Šikanovanie a kyberšikanovanie v základných a stredných školách. Dostupné online: <https://www.minedu.sk/data/att/8a1/28414.0d90ce.pdf>

a mládeže v roku 2023 možno nájsť aj v správe *Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch*.³

Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR odporúča školám a školským zariadeniam vypracovanie vlastných školských a triednych programov prevencie šikanovania v súlade so [Smernicou č. 36/2018](#) k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach. Následne boli vypracované mechanizmy podporných opatrení:

- ⇒ [Prevenia na podporu fyzického zdravia, duševného zdravia a prevencia výskytu rizikového správania.](#)
- ⇒ [Podporné opatrenie Krízová intervencia.](#)

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie [v manuáli pre riaditeľov škôl](#) opisuje prínosy dobre zloženého školského podporného tímu; je na riaditeľovi školy, ktoré zložky ho tvoria, s dôrazom na financovanie aj po ukončení grantovej schémy. Dôraz sa kladie aj na sieťovanie s inými inštitúciami.

Právny rámec

[Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov](#)

Školský zákon nariaďuje, aby školy vytvorili bezpečné a podporujúce prostredie pre študentov. Školy sú povinné vypracovať a implementovať preventívne programy zamerané na zníženie násilia, vrátane šikanovania. Školy musia mať zavedené zásady na riešenie šikanovania a sú povinné hlásiť závažné incidenty príslušným orgánom.

[Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov](#)

Tento zákon poskytuje rámec na ochranu detí pred zneužívaním vrátane šikanovania. Vyžaduje od inštitúcií, vrátane škôl, aby prijali potrebné opatrenia na ochranu detí pred šikanovaním.

[Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov \(antidiskriminačný zákon\)](#) zakazuje diskrimináciu a obťažovanie na základe rasy, etnickej príslušnosti, pohlavia, náboženstva alebo iných chránených charakteristík. Šikanu, ktorá zahŕňa diskrimináciu, možno riešiť podľa tohto zákona.

Zákon o priestupkoch, ktorý pojednáva napríklad o priestupku proti majetku, užívaniu omamných látok či proti občianskemu spolunažívaniu a trestné činy spáchané podľa trestného zákona ako trestný čin sexuálneho zneužívania, trestné činy pri obmedzovaní slobody nezahŕňajú osoby mladšie ako 14 rokov. Na mladistvých (14 až 18 rokov) sa vzťahujú osobitné zákonné ustanovenia, ako napríklad zníženie trestu a alternatívne opatrenia zamerané skôr na rehabilitáciu ako na trest.

³ Holdoš, J., Izrael, P., Almašiová, A., Kohútová, K. (2023). Vybrané formy rizikového správania detí a mládeže v roku 2023 (Výskumná správa). Katolícka Univerzita v Ružomberku; Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch. Dostupné online: https://detstvobeznasilia.gov.sk/web_data/content/upload/subsubsub/8/vyskumna_sprava_2023-1.pdf

Zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch

§ 5 Vek a nepričetnosť

(1) Za priestupok nie je zodpovedný ten, kto v čase jeho spáchania **nedovršil štrnásť rok** svojho veku.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon

§ 22 Vek

(1) **Osoba mladšia ako 14 rokov**, ktorá by inak spáchala trestný čin, nemôže byť trestne zodpovedná.

(2) Nikto nemôže byť trestne zodpovedný za sexuálne zneužívanie, ak nedovršil vek 15 rokov.

Novelou Trestného zákona v roku 2021 bolo definované a sankcionované aj elektronické obťažovanie – „kyberšikana“.

Závažné konanie v prípade mladšej osoby upravuje § 105 Trestného zákona

§ 105 Zmena spôsobu výkonu ochrannej výchovy

Ak spáchala osoba, ktorá dovŕšila dvanásť rok svojho veku a je mladšia ako štrnásť rokov, niektorý čin, za ktorý tento zákon dovoľuje uložiť trest odňatia slobody na doživotie, súd jej uloží v civilnom procese ochrannú výchovu aj na návrh prokurátora; súd tak môže urobiť aj vtedy, keď je to potrebné na zabezpečenie riadnej výchovy osoby mladšej ako štrnásť rokov, ktorá spáchala čin, ktorý by inak bol trestným činom alebo osoby mladšej ako pätnásť rokov, ktorá spáchala trestný čin sexuálneho zneužívania podľa § 201.

2. Trestnoprávna zodpovednosť v európskych štátoch

2.1 Belgicko

Trestnoprávna zodpovednosť osoby je od 12 rokov.

Právny rámec

Táto veková hranica je stanovená v rámci systému súdnictva pre mladistvých. **Zákon z 15. mája 2006 v oblasti ochrany mládeže a starostlivosti o maloletých** ([Loi modifiant la législation relative à la protection de la jeunesse et à la prise en charge des mineurs ayant commis un fait qualifié infraction](#)) stanovuje, že keď dieťa dosiahne vek 12 rokov, možno ho postaviť pred súd pre mladistvých, ak sa dopustí trestného činu. Systém je však navrhnutý tak, aby sa zameral skôr na výchovu a nápravu. Súdny majú právomoc ukladať rôzne opatrenia, ako napríklad dohľad sociálnych služieb alebo umiestnenie do zariadenia. Postup upravuje **vyhláška z 18. januára 2018, ktorou sa ustanovuje kódex prevencie, pomoci a ochrany mládeže** ([Décret portant le code de la prévention, de l'Aide à la jeunesse et de la protection de la Jeunesse](#)).

2.2 Bulharsko

Trestnoprávna zodpovednosť osoby je od 14 rokov.

Právny rámec

Podľa č. 31 a 32 **Trestného zákona** ([НАКАЗАТЕЛЕН КОДЕКС](#)) osoby mladšie ako 14 rokov nemajú trestnú zodpovednosť, môžu byť však podrobené výchovným opatreniam.

2.3 Cyprus

Trestnoprávna zodpovednosť osoby je od 14 rokov.

Právny rámec

Zákon č. (55(I)/2021) Deti v konflikte so zákonom ([Ο περί Παιδιών σε Σύγκρουση με το Νόμο Νόμος του 2021 \(55\(I\)/2021\)](#)) sa vzťahuje na všetky neplnoleté osoby. Deti podliehajú ochranným alebo sociálnym opatreniam, ak sa dopustia správania, ktoré by sa inak považovalo za trestný čin. Zákon sa dotýka aj sústavy súdov, pretože medzi prvostupňových sudcov boli zaradení a menovaní aj detskí sudcovia. Sudcovia mali možnosť oboznámiť sa s aplikáciou nového zákona aj na Cyperskej sudcovskej škole.⁴ Detskí sudcovia posudzujú páchateľov do 21 rokov.

[Návrh novely trestného zákona](#), ktorý by kriminalizoval šikanu bol prvýkrát predložený v roku 2022. Návrh sa zaoberá šikanou na školách, pracoviskách, športoviskách aj v armáde páchateľom by mala hroziť pokuta vo výške 2000 EUR alebo ročné väzenie. Školské šikanovanie je definované ako sústavné a úmyselné vykonávanie psychického násillia zo strany jedného alebo viacerých

⁴ Online seminár Cyperskej sudcovskej školy na tému „Deti v konflikte so zákonom, zákon 55(I)/2021.“ Dostupné online: <https://dikaiosyni.com/enimerwsi/diadiktiako-seminario-me-thema-o-peri-paidiwn-se-sigkrousi-me-ton-nomo-n-55-i-2021-apo-ti-sxoli-dikastwn-kyproy/>

študentov v škole alebo inej príbuznej oblasti na úkor študenta, ktorý sa stane terčom, vrátane násilného správania.

Splnomocnenec pre ochranu práv dieťaťa kritizoval nesúlad s vyššie spomínaným zákonom a filozofia je v konflikte so systémom tzv. restoratívnej justície, t. j. že predtým, ako sa dieťa dostane pred súd, musia byť vyčerpané všetky pedagogické opatrenia, ktoré možno v školskej oblasti prijať a že boli implementované príslušné dekriminalizačné programy definované zákonom. Vzhľadom na povahu trestného činu však existuje obava zo zneužitia procesu whistleblowingu a sekundárnej viktimizácie obete samotným súdnym systémom.⁵ S ohľadom na potrebné novely nielen trestného ale aj vyššie spomenutého zákona proces prijímania stále prebieha.

2.4 Česko

Trestnoprávna zodpovednosť od 15 rokov.

Právny rámec

Šikanovanie samo o sebe nie je trestným činom, môže spĺňať niektoré znaky určitých priestupkov alebo trestných činov. V tomto prípade je každý občan povinný bezodkladne oznámiť spáchanie trestného činu polícii alebo štátnemu prokurátorovi.⁶

Podľa *Trestného zákona* ([zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník](#)) deti mladšie ako 15 rokov nemôžu byť trestne zodpovedné. Deti staršie ako 15 rokov, ktoré však v čase spáchania skutku nemali 18 rokov, sú trestne zodpovedné len vtedy, ak ich rozumová a mravná vyspelosť v čase skutku umožňovala uvedomiť si nezákonnosť svojho konania a kontrolovať toto konanie.

Ak dieťa mladšie ako 15 rokov spácha trestný čin, ktorý sa inak považuje za trestný čin, vedie to k mimoriadnemu občianskemu konaniu podľa *zákona o osobitných súdnych konaniach* ([zákon č. 292/2013 Sb. o zvláštních řízeních soudních](#)). Osobitné pravidlá pre prípady týkajúce sa detí mladších ako 15 rokov sú uvedené v *zákone o súdnictve vo veciach mládeže* ([zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže](#)). Súd môže dieťaťu uložiť výchovnú povinnosť (napr. nahradiť spôsobenú škodu spôsobom primeraným jeho možnostiam, vykonávať vo svojom voľnom čase bezplatne spoločensky prospešnú činnosť), výchovné obmedzenie (napríklad nestretávať sa s určitými osobami, nenavštevovať určité miesta, nehrať hazardné hry, neužívať návykové látky a pod.), vydať napomenutie s varovaním, umiestniť dieťa do terapeutickú, psychologickú alebo inej vhodnej výchovného programu v stredisku výchovnej kurately umiestniť dieťa pod dohľad probačného úradníka, do ochrannej výchovy alebo ochranného liečenia. Súd sa môže rozhodnúť, že opatrenia neuloží, ak skúsenosť zo samotného súdneho sporu stačila na to, aby sa dieťa poučilo a odradilo od akejkoľvek nezákonnej činnosti v budúcnosti.

⁵ Memorandum splnomocnenca pre ochranu práv dieťaťa k rozprave v právnom výbore parlamentu na tému: „Zákon o trestnosti šikanovania (škola, práca a šikana v armáde a športe) a veci s tým súvisiace“, 12.5.2023. Dostupné online:

<https://www.childcom.org.cy/ccr/ccr.nsf/All/2A39C4A50FFEB69C2258A8200250FBE?OpenDocument>

⁶ Česko. Šikanovanie. Dostupné online: <https://portal.gov.cz/en/informace/bullying-INF-216>. Pozri tiež Metodická doporučení a metodické pokyny. Dostupné online: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporučení-a-pokyny>

2.5 Dánsko

Trestnoprávna zodpovednosť od 15 rokov (*Trestný zákon (Straffeloven)*).

Právny rámec

V roku 2023 bolo založené **Centrum pre zdravie dieťaťa**, ktoré spolupracuje s ministerstvom zdravotníctva na budovaní povedomia o dôležitosti duševného zdravia a pomáha tak predchádzať problémom, medzi ktoré patrí aj šikana. V občianskom práve neexistujú v Dánsku žiadne špecializované inštitúcie zaoberajúce sa deťmi v občianskom súdnom konaní.⁷

2.6 Estónsko

Trestnoprávna zodpovednosť od 14 rokov.

Právny rámec

Podľa *Trestného zákona (Karistusseadustik)* § 33 dieťa mladšie ako 14 rokov v čase, keď údajne spáchalo trestný čin, nemôže byť trestne zodpovedné.

V minulosti existoval *zákon o sankciách pre mladistvých (Juvenile Sanctions Act)* týkajúci sa osôb starších ako 7 rokov, ktorý o. i. upravoval umiestnenie osoby do „inštitúcie pre mladistvých“. Zákon stratil účinnosť v roku 2016.

2.7 Fínsko

Trestnoprávna zodpovednosť od 15 rokov.

Národné centrum pre hodnotenie vzdelávania **Karvi** je zodpovedné za národné hodnotenie výchovy a vzdelávania v ranom detstve.

Ministerstvo školstva a kultúry poskytuje na svojom webovom sídle prehľad programov a stratégií, napríklad **Akčný program na predchádzanie šikanovaniu, násiliu a obťažovaniu**. Ministerstvo vypísalo v minulosti grant na prevenciu mládežníckej kriminality⁸ a na opatrenia podporujúce rovnosť vo vzdelávaní a osobitný grant podpory práce s mládežou.⁹

Právny rámec

Zákon 1287/2013 o sociálnej starostlivosti o študentov (1287/2013 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki) zdôrazňuje dôležitosť komunitnej a preventívnej práce v oblasti starostlivosti o žiakov a študentov. Účelom tohto zákona je napr. predchádzať problémom na školách, ako aj podporovať bezpečnosť vzdelávacej komunity a študijného prostredia. Cieľom je tiež zabezpečiť, aby boli k dispozícii

⁷ Dánsko: *The child's legal capacity*. Dostupné online: https://e-justice.europa.eu/35998/EN/rights_of_minors_in_court_proceedings?DENMARK&member=1

⁸ Mimoriadny grant na podporu rovnosti: Dostupné na: <https://okm.fi/-/valtion-erityisavustus-esi-ja-perusopetuksen-koulutuksellista-tasa-arvoa-ja-yhdenvertaisuutta-edistaviin-toimenpiteisiin-seka-toimenpiteisiin-nuorten-jengitytmisen-ja-rikollisuuden-ehkaisemiseksi-vuosille-2023-2024>

⁹ Grant podpory práce s mládežou. Dostupné na: <https://okm.fi/-/erityisavustus-nuorisoriikollisuuden-ja-nuorten-vakivaltaisen-kaytoksen-ennaltaehkaisemiseksi-ja-vahentamiseksi-nuorisotyon-keinoin>

vysokokvalitné sociálne služby pre študentov a aby študenti mali prístup k včasnej podpore. Sociálna starostlivosť o študentov je implementovaná a riadená ako jedna prevádzková jednotka a ako systematická multiodborná spolupráca medzi pedagogickými zamestnancami, zdravotníckymi a sociálnymi službami, žiakmi a ich rodičmi a opatrovníkmi, ako aj akýmkoľvek inými aktérmi, ktorí sa považujú za potrebných.

Novela zákonov o odbornom, základnom a strednom vzdelávaní v roku 2022 zvýšila oprávnenia riaditeľa školy – zmeny súviseli s akčným programom proti šikanovaniu, ktorý môže žiaka z procesu výuky vylúčiť.

Zákon č. 164/2022 o zmene a doplnení zákona o odbornom vzdelávaní ([164/2022 Lakiammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta](#))

§ 80 Právo na bezpečné študijné prostredie

Každé obťažovanie, šikanovanie, diskrimináciu alebo násilie, ktoré sa vyskytli v prostredí vyučovania alebo na školskom výlete, je učiteľ alebo riaditeľ povinný nahlásiť zákonnému zástupcovi žiaka, ktorý je z toho podozrivý a ktorého sa to týka.

§ 85 Disciplína

Žiaka možno vylúčiť najviac na tri pracovné dni, ak hrozí, že násilným alebo ohrozujúcim správaním žiaka utrpí bezpečnosť iného žiaka alebo osoby pracujúcej vo vzdelávacom zariadení alebo inom vzdelávacom priestore, alebo že vyučovanie alebo súvisiace činnosti budú neprimerane náročné z dôvodu rušivého správania žiaka. Počas vylúčenia musí byť študentovi zabezpečená možnosť osobného rozhovoru so študentským psychológom alebo kurátorom ako starostlivosť o študenta podľa § 99. Okrem toho musí byť študentovi poskytnutá ďalšia podpora, ktorú potrebuje počas vylúčenia a keď sa študent vráti do vyučovania. Pre študenta je pripravený plán na podporu jeho návratu do vyučovania.

§ 93 Postup vo veci zrušenia a obnovenia práva na štúdium a v disciplinárnej veci

O písomnom upozornení žiaka rozhoduje riaditeľ školy. O zrušení a obnovení práva na štúdium, dočasnom uvoľnení, prepustení z internátu a pozastavení práva na štúdium však rozhodne viacčlenný orgán zriadený obcou, pod ktorú inštitúcia spadá, a to na návrh riaditeľa školy. Viacčlenná inštitúcia obce musí príslušné rozhodnutie oznámiť poskytovateľovi vzdelávania. Ak ide o študentov povinnej školskej dochádzky okrem tých, o ktorých hovorí zákon o povinnom vzdelávaní, riaditeľ školy môže rozhodnúť o dočasnom uvoľnení najviac na tri mesiace a prepustení z internátu, ak tak rozhodne poskytovateľ vzdelávania.

Vo viacčlennom orgáne uvedenom v pododdieloch 1 musí byť minimálne zastúpenie poskytovateľa vzdelávania, sociálnej starostlivosti o študentov, učiteľov, zamestnávateľa a študentov. Poskytovateľ vzdelávania alebo obec vymenúva predsedu a ďalších členov orgánu spoločne, najviac na tri roky. Vo veciach zrušenia a obnovenia práva na štúdium poskytovateľ vzdelávania alebo obec určí v prípade zmluvy o odbornej príprave absolventa, pracoviska alebo učňovskej prípravy v orgáne aj zástupcu zamestnávateľa. Predsedom orgánu musí byť iný člen ako ten, ktorý zastupuje študentov. Člen zastupujúci študentov musí mať viac ako 15 rokov. Člen zastupujúci študentov má právo zúčastniť sa a vystúpiť na schôdzi orgánu. O spôsobe fungovania a rozhodovaní orgánu podrobnejšie rozhoduje poskytovateľ vzdelávania alebo obec. Orgán môžu zdieľať aj dvaja alebo viacerí poskytovatelia odbornej prípravy.

Pred vylúčením študenta zo vzdelávacej inštitúcie, vylúčením študenta z internátu a písomným upozornením študenta je potrebné identifikovať konanie alebo opomenutie, ktoré viedlo k disciplinárnemu opatreniu, zabezpečiť potrebné vyšetrovanie a dať študentovi príležitosť byť vypočutý. Pred prepustením študenta zo vzdelávacej inštitúcie alebo študentského domova je potrebné poradiť sa aj so zákonným zástupcom študenta. O ďalších opatreniach uvedených v § 85 je potrebné upovedomiť zákonného zástupcu žiaka. Pri zvažovaní disciplinárneho konania treba brať do úvahy povahu činu, vek a úroveň rozvoja študenta. O disciplinárnom opatrení, odňatí práva na štúdium a pozastavení práva na štúdium musí byť vydané písomné rozhodnutie a opatrenia podľa § 85 ods. 3 a 4 musia byť zaznamenané.

2.8 Francúzsko

Trestná zodpovednosť maloletého je od 13 rokov, a to podľa čl. L11-1 *Trestného zákona pre mladistvých* ([Article L11-1 Code de la justice pénale des mineurs](#)). Predpokladá sa, že osoby do tohto veku nie sú schopné rozlišovať situáciu. Maloletí schopní rozlišovania sú trestne zodpovední za trestné činy, priestupky alebo priestupky, z ktorých boli uznaní vinnými, s prihliadnutím na zníženie zodpovednosti, z ktorej majú prospech vzhľadom na svoj vek, za podmienok stanovených v Trestnom zákone. V závažnom prípade sudca posúdi, či maloletý konal s rozvahou a či môže byť právne zodpovedný podľa článku 122-8 *Trestného zákona* ([Code pénal](#)).

Právny rámec

Pred legislatívnou zmenou v roku 2021 platila nasledujúca legislatíva.

Maloletí mladší ako 10 rokov môžu podliehať iba výchovným opatreniam, ako je uvedené v článku 8 *Nariadenia č. 45-174 z 2. februára 1945 týkajúceho sa kriminality mladistvých* ([Ordonnance n° 45-174 du 2 février 1945 relative à l'enfance délinquante](#)).

Pre maloletých vo veku od 10 do 13 rokov sa podľa [článku 15-1](#) rovnakého nariadenia sa pre mladistvých môžu ustanoviť výchovné opatrenia a sankcie, ako napríklad ochrana, pomoc, dozor ale aj zhabanie predmetu, ktorý bol použitý na spáchanie trestného činu, zákaz priblíženia sa k obeti alebo ku spolupáchateľom najviac na jeden rok, povinnosť zúčastniť sa občianskeho kurzu, domáce úlohy, napomenutia.

Od roku 2022 platí nasledovné:

Zákon č. 2022-299 z 2. marca 2022 zameraný na boj proti šikanovaniu na školách ([LOI n° 2022-299 du 2 mars 2022 visant à combattre le harcèlement scolaire](#)) dopĺňa Školský zákonník.

„Čl. L. 111-6. Žiadny žiak alebo študent nesmie znášať činy obťažovania vyplývajúci z komentárov alebo správania, spáchaných v rámci vzdelávacieho zariadenia alebo v rámci školského alebo univerzitného života, ktorých cieľom alebo dôsledkom je podkopať ich dôstojnosť, zmeniť ich fyzické alebo duševné zdravie alebo zhoršiť ich podmienky učenia. Tieto skutočnosti môžu predstavovať trestný čin školského obťažovania podľa čl. 222-33-2-3 *Trestného zákona*.¹⁰

¹⁰ [Trestný zákonník: článok 222-33-2-3, Verzia platná od 4. marca 2022](#) (č. 2022-299 z 2. marca 2022) – čl. 11

„Verejné a súkromné školy a vysoké školy, ako aj sieť univerzít prijímajú vhodné opatrenia na boj proti obťažovaniu v školských a univerzitných zariadeniach. Cieľom týchto opatrení je najmä predchádzať situáciám obťažovania, podporovať ich odhaľovanie vzdelávacou komunitou s cieľom poskytnúť rýchlu a koordinovanú reakciu a prípadne nasmerovať obeť, svedkov a páchatel'ov na vhodné služby a združenia, ktoré im poskytnú podporu. Informácie o rizikách spojených so šikanovaním na školách, najmä kyberšikanou, sú každoročne poskytované žiakom a rodičom žiakov.“

2.9 Grécko

Trestnoprávna zodpovednosť osoby je od 15 rokov. Osobitné ustanovenia pre maloletých sú obsiahnuté v *Trestnom zákone*, ktorý bol novelizovaný *zákonom č. 3189/2003 Reforma trestnej legislatívy pre maloletých a iné ustanovenia* ([Νόμος 3189/2003 ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3189 ΦΕΚ Α' 243/21.10.2003](#)). Články 121 – 133 uvádzajú odlišné zaobchádzanie s maloletými páchatel'mi. Vo všeobecnosti je zaobchádzanie s maloletými jednoznačne miernejšie ako u dospelých a poskytované sankcie nezahŕňajú prvok trestu, ale musia sa riadiť „zásada výchovy namiesto trestu“, ktorá je základná zásada trestného práva pri maloletých.

V Grécku existuje na každom súde prvého stupňa a na každom odvolacom súde trestný sudca pre maloletých, vyšetrovací sudca pre maloletých a verejný prokurátor pre maloletých, ktorí sa špecializujú na trestné prípady týkajúce sa maloletých.¹¹

Právny rámec

Nedávno prijatá legislatíva, *zákon č. 5029/2023 spoločný život v harmónii, prelomenie ticha* ([Νόμος 5029/2023 Ζούμε Αρμονικά Μαζί Σπάμε τη Σιωπή](#)) posilňuje preventívne opatrenia na školách. Každý škole je pridelený výchovný poradca, ktorý konzultuje prípad možnej šikany s vyšším orgánom / skupinou, ktorú tvorí zástupca školstva, psychológ poradca pre vzdelávanie, alebo sociálny pracovník a riaditeľom. Túto skupinu vymenúva krajský riaditeľ. Zároveň bola zriadená digitálna platforma, kde je možné šikanu nahlásiť aj anonymne. Na ministerstve vznikla tiež podporná jednotka.

Akty morálneho obťažovania definované v prvých štyroch odsekoch článku 222-33-2-2 predstavujú školské obťažovanie, ak sa ich dopustí na študentovi akákoľvek osoba, ktorá študuje alebo vykonáva profesionálnu činnosť v rámci školy.

Školské obťažovanie sa trestá odňatím slobody na tri roky a pokutou 45 000 eur, ak spôsobí úplnú práceneschopnosť kratšiu alebo rovnajúcu sa ôsmim dňom alebo nespôsobí žiadnu práceneschopnosť.

Tresty sa zvyšujú na päť rokov odňatia slobody a peňažný trest vo výške 75 000 eur, ak tieto skutočnosti spôsobili úplnú práceneschopnosť nad osem dní.

Tresty sa zvyšujú na desať rokov odňatia slobody a pokutu vo výške 150 000 eur, keď skutočnosti viedli obeť k samovražde alebo pokusu o samovraždu.

Tento článok sa vzťahuje aj na prípady, keď páchanie skutočností uvedených v prvom odseku tohto článku pokračuje, kým páchatel' alebo obeť už neštuduje ani nepracuje v zariadení.

¹¹ Grécko. *The child's legal capacity*. Dostupné online: https://e-justice.europa.eu/35998/EN/rights_of_minors_in_court_proceedings?GREECE&member=1

2.10 Holandsko

Vek trestnoprávnej zodpovednosti je stanovený na 12 rokov. Maloletí vo veku 12 až 15 rokov sú trestne zodpovední, ale sú riešení v rámci systému súdnictva pre mladistvých, ktorý kladie dôraz na vzdelávanie, rehabilitáciu a reintegráciu. Tresty sú vo všeobecnosti miernejšie a dôraz sa kladie skôr na nápravu ako na postih. Súdny pre mladistvých riešia prípady týkajúce sa tejto vekovej skupiny.¹²

Právny rámec

Zákon zo 4. júna 2015, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré školské zákony v súvislosti so zavedením povinnosti škôl zabezpečiť bezpečnosť v škole (*Wet van 4 juni 2015 tot wijziging van enige onderwijswetten in verband met het invoeren van de verplichting voor scholen zorg te dragen voor de veiligheid op school*) stanovuje povinnosť zabezpečiť bezpečnú školu. Zo zákona vyplýva povinnosť využívať uznávaný program boja proti šikanovaniu, mať poradcu a koordinátora proti šikanovaniu a monitorovať bezpečnosť a atmosféru v škole. V rámci prevencie kyberšikany je spustených niekoľko programov v oblasti mediálnej gramotnosti.

2.11 Chorvátsko

Trestnoprávna zodpovednosť je od 14 rokov. Vyšetrovanie trestných činov spáchanými deťmi vykonávajú policajti mládeže (*Trestný zákon* čl. 7 *Kazneni zakon*).

Právny rámec

Škola je zodpovedná za násilie, ktoré sa deje v škole a v jej blízkosti. Riaditeľ, učitelia a odborní spolupracovníci sú povinní predchádzať a zastaviť akúkoľvek formu násilia v škole a v prípade potreby spolupracovať s Ústredím sociálnej starostlivosti a políciou.¹³ V súlade s § 132 *zákona o rodine (Obiteljski zakon)* je každý povinný oznámiť Chorvátskemu inštitútu sociálnej práce porušenie osobných a majetkových práv dieťaťa. V rámci programu prevencie vláda predstavila *Akčný plán na prevenciu násilia* 2020-2024, avšak podľa opozície a viacerých učiteľských fór sa výsledky nedostavili.¹⁴

2.12 Írsko

Zákon o trestnom súdnictve z roku 2006 (Criminal Justice Act 2006) stanovuje trestnoprávnu zodpovednosť od 12 rokov. Ak má dieťa v čase obvinenia z trestného činu menej ako 14 rokov, bez súhlasu riaditeľa prokuratúry nemožno pokračovať v ďalšom konaní.¹⁵

¹² Holandsko: *Straffen en maatregelen voor jongeren*. Dostupné online: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/straffen-en-maatregelen/straffen-en-maatregelen-voor-jongeren>

¹³ Chorvátsko čl. 67 *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*. Dostupné online:

<https://www.zakon.hr/z/317/Zakon-o-odgoju-i-obrazovanju-u-osnovnoj-i-srednjoj-i-srednjoj-%C5%A1koli>

¹⁴ Chorvátsko: Syndikát učiteľov. Dostupné online: <https://shu.hr/vijesti/akcijski-plan-za-prevenciju-nasilja-2020-2024/>, Sociálni demokrati. Dostupné online: <https://socijaldemokrati.hr/akcijski-plan-za-prevenciju-nasilja-u-skolama-je-samo-mrtvo-slovo-na-papiru/>, Ščuric: *Prešli 4 roky: Preverili sme, čo sa stalo s plánom prevencie násilia na školách za 3,6 milióna eur*. Dostupné online: <https://www.srednja.hr/zbornica/prosle-su-4-godine-provjerili-smo-sto-je-s-planom-za-prevenciju-nasilja-u-skolama-od-36-milijuna-eura/>

¹⁵ Írsko: citizen information. Dostupné online: <https://www.citizensinformation.ie/en/justice/children-and-young-offenders/children-and-the-criminal-justice-system-in-ireland/>

Právny rámec

Ak sa šikana nepodarí vyriešiť zamestnancom školy, rodič môže situáciu oznámiť predsedníčke správnej rady školy. Správna rada je právne zodpovedná za každodenný chod školy a má povinnosť starať sa o študentov. Rada je poverená patrónom školy, aby vykonávala svoje povinnosti podľa školského zákona. V ďalších krokoch treba kontaktovať agentúru sociálnych vecí a policajný zbor. Vysvetlenie podporných a preventívnych opatrení a stratégií možno nájsť na [Citizens information bullying in schools](#).

2.13 Litva

Trestnoprávna zodpovednosť od 16 rokov, za závažné trestné činy od 14 rokov (*Trestný zákon čl. 13 [Baudžiamojo kodekso patvirtinimo ir isigaliojimo](#)*).

Právny rámec

Podľa zákona o miestnej samospráve Litovskej republiky, článok 58, časť 2, bod 3 zákona o vzdelávaní Litovskej republiky boli prijaté odporúčania na implementáciu prevencie násillia na školách, ktorú schválilo ministerstvo školstva a vedy Litovskej republiky v roku 2017 (*Nariadenie o schválení popisu postupu prevencie a vykonávania násillia a šik anovania v mestských školách v Panevėžys [\(Isakymas dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo panevėžio miesto mokyklose tvarkos aprašo patvirtinimo\)](#)*). Vedúci orgán je povinný postúpiť takéto prípady pedagogicko – psychologickému poradenstvu.

2.14 Lotyšsko

Trestnoprávna zodpovednosť od 14 rokov (*Trestný zákon čl. 11 [Kriminālikums](#)*).

Právny rámec

Štúdia z roku 2023 o šikanovaní a násillí na školách dospela k záveru, že viac ako 40 % žiakov pravidelne zažíva šikanovanie. Vláda spustila program fínskej iniciatívy „KiVa“ od roku 2023.¹⁶ [Plán prevencie detskej kriminality a ochrany detí pred trestnou činnosťou na roky 2023-2024](#) popisuje dynamiku páchania najčastejších priestupkov a trestných činov, v prípade šikany dokument odkazuje najmä na prevenciu. „*Pri budúcom vývoji politiky je nevyhnutné zahrnúť úlohy na predchádzanie rôznych foriem násillia, na zlepšovanie regulačného rámca, na využívanie preventívnych a osvetových opatrení, na podporu rozpoznávania a odhaľovania násillia, na pokračovanie spolupráce inštitúcií v poskytovaní asistenčných a rehabilitačných služieb.*“

2.15 Luxembursko

V Luxembursku je vek trestnej zodpovednosti 18 rokov. Mladiství vo veku 16 až 18 rokov však môžu byť za určitých okolností trestne zodpovední. U mladších detí do 16 rokov sa pozornosť sústreďuje skôr na výchovné a ochranné opatrenia než na trestné stíhanie. *Zákon z 10. augusta*

¹⁶ Lotyšsko: *Violence in Latvian Schools is a Major Concern*. Dostupné online: <https://china-cee.eu/2023/03/29/latvia-social-briefing-violence-in-latvian-schools-is-a-major-concern/>

1992 o ochrane mládeže ([Loi du 10 août 1992 relative à la protection de la jeunesse](#)) ustanovuje aj právomoci súdu a sudcu pre mladistvých.

Právny rámec

Ministerstvo školstva spustilo v roku 2023 kampaň „[exit mobing](#)“, ktorá všetkých účastníkov – učiteľov, rodičov, priateľov vyzýva k nahláseniu fenoménu a aby otvorene hovorili o dôsledkoch.

Šikana je definovaná článkom 442-2 **Trestného zákona** ([Code pénal](#)).

Pri opakovanom obťažovaní osoby, v stave keď dotýčný vedel alebo mal vedieť, že toto správanie vážne ovplyvní pokoj dotknutej osoby, bude mu uložený trest odňatia slobody na pätnásť dní až dva roky a peňažný trestom od 251 do 3 000 EUR, alebo len jedna z týchto sankcií.

2.16 Maďarsko

Trestnoprávna zodpovednosť je od 14 rokov (§ 16 **Trestný zákon** ([Büntető Törvénykönyvről](#))). Podľa § 105 (1) je mladistvý ten, kto v čase spáchania činu dovŕšil dvanásť, nie však osemnásť rok svojho veku.

Právny rámec

§ 222 Trestného zákona sa zaoberá obťažovaním vrátane opakovaného správania, ktoré spôsobuje značnú psychickú ujmu alebo utrpenie. Do tejto kategórie by mohlo patriť pretrvávajúce šikanovanie.

V rámci preventívnych opatrení bol v Maďarsku od roku 2016 upravený Program ENABLE proti šikanovaniu, ktorý bol vyvinutý Európskou školskou sieťou. Program sa zameriava na študentov od 12 rokov a využíva prístup sociálneho a emocionálneho učenia (SEL). Autori Sieglóvá, Várnai, Hoffman a Basa v odbornej štúdii¹⁷ hodnotia program pozitívne, v závere navrhujú odporúčania na zlepšenie, napríklad viesť tréningy vo dvojici ako aj lepší časový manažment; kurz je pre učiteľov náročný na prípravu t. j. ďalšia aktivita vo voľnom čase a náročný na vtesnanie do rozvrhu.

2.17 Malta

Na Malte je minimálny vek trestnej zodpovednosti 14 rokov.¹⁸

Právny rámec

Na riešenie a prevenciu šikanovania v školách boli zavedené rôzne iniciatívy a programy. Služba proti šikanovaniu poskytuje potrebné opatrenia v rámci tímu ministerstva ďalším regionálnym pobočkám.¹⁹

¹⁷ Maďarsko: *ENABLE Anti-bullying Program in Hungarian Schools*. Dostupné online: https://www.researchgate.net/publication/352478076_ENABLE_Anti-bullying_Program_in_Hungarian_Schools

¹⁸ Malta: *Rights of minors in court proceedings*. Dostupné online: https://e-justice.europa.eu/35998/EN/rights_of_minors_in_court_proceedings?MALTA&member=1

¹⁹ Malta: *Anti-bullying services*. Dostupné online: <https://educationservices.gov.mt/en/NSSS/Pages/Education%20Psychosocial%20Services/Anti-bullying-Services.aspx> ; https://www.servizz.gov.mt/en/Pages/Education_Science-and-Technology/Education

2.18 Nemecko

Trestnoprávna zodpovednosť od 14 rokov (§ 19 *Trestný zákon* ([Strafgesetzbuch](#))).

Právny rámec

Každý federálny štát má svoj vlastný prístup k riešeniu šikanovania, pričom školy musia zaviesť preventívne opatrenia. Podľa monitoru vzdelávania a odbornej prípravy 2023 Európskej komisie má Nemecko najvyššiu koreláciu medzi študijnými výsledkami a šikanou. Rovnako miera predčasného ukončenia školskej dochádzky sa zvýšila.²⁰ Podľa denníka Deutsche Welle a výpovedí školských a ďalších odborných pracovníkov nárast násilia stúpa.²¹

2.19 Poľsko

Trestnoprávna zodpovednosť od 17 rokov, za určitých okolností od 15 rokov (čl. 9 *Trestný zákon* ([Kodeks karny](#))). V prípade mladších páchatel'ov (do 17 rokov) sa prípady riešia v rámci systému súdnictva pre mladistvých podľa *zákona z 9. júna 2022 o podpore a resocializácii maloletých* ([Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich](#)). Konanie sa môže začať v prípadoch tzv. demoralizácie proti osobám starším ako 10 rokov a nie plnoletým; konanie vo veciach trestných činov proti osobám, ktoré takýto čin spáchali po dosiahnutí veku 13 rokov, ale pred dosiahnutím veku 17 rokov.

Právny rámec

Zákon z 9. júna 2022 o podpore a resocializácii maloletých ([Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich](#)) upravuje aj právomoci riaditeľa školy.

čl. 4 ods. 4 zákona

Ak maloleté dieťa javí známky demoralizácie alebo spáchalo trestný čin v priestoroch školy alebo sa previnil v súvislosti s plnením povinnej školskej dochádzky alebo pri plnení úloh, riaditeľ školy môže so súhlasom rodičov alebo opatrovníka maloletého uplatniť, ak to postačuje, opatrenie výchovného vplyvu vo forme poučenia, ústneho alebo písomného upozornenia, ospravedlnenia poškodenému, uvedenia do pôvodného stavu alebo vykonania konkrétnych upratovacích prác pre školu. Použitie výchovného opatrenia nevyklučuje uplatnenie sankcií uvedených v školskom štatúte. Ustanovenie sa nepoužije, ak sa maloletý dopustil zakázaného konania, ktoré je trestným činom stíhaným z úradnej moci alebo daňovým priestupkom.

[Services/Educational-Support-Services/WEB523/default.aspx](#) . Times Malta: *Over 4,500 referrals of bullying between 2012 to 2023: Education Minister*. Dostupné online: <https://timesofmalta.com/article/over-4500-referrals-bullying-2012-2023-education-minister.1094747>

²⁰ Nemecko: *Education and Training Monitor 2023*. Dostupné online: <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2023/de/country-reports/germany.html#notes-ref-11>

²¹ Nemecko: *German schools see rise in violence*. Dostupné online: <https://www.dw.com/en/german-schools-see-rise-in-violence/a-68991801>

2.20 Portugalsko

Trestnoprávna zodpovednosť od 16 rokov (čl. 9 *Trestný zákon (Código Penal)*). *Zákon č. 166/99 o výchovnom poručníctve (Lei Tutelar Educativa Lei n. 166/99)* sa vzťahuje na neplnoletých vo veku 12 až 16 rokov zhrňa opatrenia, ktoré možno prijať, ak sa neplnoletí dopustia správania, ktoré by predstavovalo trestný čin.

Právny rámec

Zákon č. 51/2012 Status študenta a školská etika (Estatuto do Aluno e Ética Escolar Lei n. 51/2012) načrtáva povinnosti škôl, učiteľov a rodičov pri zabezpečovaní bezpečného a podporného vzdelávacieho prostredia. Tento zákon je obzvlášť dôležitý pri riešení problémov, ako je školská disciplína, správanie študentov a prevencia šikanovania.

- Školy sú povinné vytvoriť vnútorné predpisy, ktoré podporujú pozitívne vzdelávacie prostredie. To zahŕňa definovanie disciplinárnych opatrení za porušovanie školského poriadku a postupov pri riešení šikanovania a iných foriem priestupkov.
- Školy musia zabezpečiť, aby si všetci študenti boli vedomí svojich práv a povinností a poskytovať poradenské a podporné služby vrátane psychologickej a sociálnej pomoci.
- Voči študentom, ktorí sa dopúšťajú šikanovania alebo iných foriem nevhodného správania, možno prijať disciplinárne opatrenia. Tieto opatrenia môžu siahť od varovania a dočasného pozastavenia štúdia až po prísnejšie tresty v závislosti od závažnosti priestupku.

Čl. 25 Určenie disciplinárneho opatrenia

1) Pri určení nápravného alebo sankčného disciplinárneho opatrenia, ktoré sa má uplatniť, treba prihliadať na závažnosť porušenia povinnosti, na poľahčujúce a priťažujúce okolnosti, za ktorých k tomuto porušeniu došlo, na mieru zavinenia žiaka, na ich vyspelosť a iné osobné, rodinné a sociálne podmienky.

2) Medzi poľahčujúce okolnosti pre disciplinárnu zodpovednosť študenta patrí jeho predchádzajúce dobré správanie, študijné výsledky a uznanie s poľutovaním nad nezákonným správaním.

3) Medzi okolnosti, ktoré sťažujú zodpovednosť študenta, patrí premyslenosť, tajná dohoda, závažnosť škody spôsobenej tretím osobám a hromadenie disciplinárnych priestupkov a ich opakovanie, najmä počas toho istého akademického roka.

Čl. 26 Nápravné disciplinárne opatrenia

2) Opatreniami na nápravu nie sú dotknuté iné opatrenia, ktoré v súlade s ustanoveniami predchádzajúceho odseku možno zahrnúť do vnútorného poriadku školy: a) Upozornenie; b) Odchod z učebne a iných miest, kde prebieha školská práca; c) Plnenie integračných úloh a aktivít v škole alebo v komunite a na tento účel môže byť zvýšená denná a/alebo týždenná doba povinného pobytu žiaka v škole alebo na mieste, kde sa úlohy alebo aktivity vykonávajú, za podmienok uvedených v nasledujúcom článku; d) Obmedzenia prístupu do určitých školských priestorov alebo používania určitých materiálov a zariadení bez toho, aby boli dotknuté tie, ktoré sa používajú na vyučovanie; e) Zmena triedy.

- 3) Upozornenie pozostáva zo slovného varovania žiaka v prípade správania, ktoré naruša bežné fungovanie školských aktivít alebo vzťahov medzi osobami prítomnými na mieste, kde sa odohrávajú, s cieľom upozorniť ich, aby sa takémuto typu vyhýbali.
- 4) V triede je za upozornenie výlučne zodpovedný učiteľ a mimo neho každý učiteľ alebo nepedagogický zamestnanec.
- 6) Vnútornej predpis školy určí druh úloh, ktoré má žiak vykonávať, vždy, keď sa uplatní nápravné opatrenie. 7) Žiadosť v tom istom akademickom roku a tomu istému študentovi nápravného opatrenia, ktorým sa nariaďuje tretíkrát opustiť triedu tým istým učiteľom alebo po piatykrát, bez ohľadu na učiteľa, ktorý ho uplatnil, znamená analýzu situácie v triednej rade za účelom zistenia príčin a relevantnosti návrhu na uplatnenie iných nápravných alebo sankčných disciplinárnych opatrení v zmysle tohto štatútu.
- 8) Uplatnenie nápravných opatrení uvedených v odseku 2 písm. c), d) a e) je v kompetencii riaditeľa, ktorý tento účel vždy konzultuje s triednym učiteľom a disciplinárnym tímom, ak existuje.
- 10) Výkon nápravného opatrenia podľa odseku 2 písm. d), nemôže presiahnuť dobu zodpovedajúcu jednému školskému roku.
- 11) Uplatnenie nápravných opatrení uvedených v odseku 2 sa oznámi rodičom alebo opatrovníkom, ak ide o maloletého žiaka.

Článok 27 opisuje integračné aktivity, článok 28 ukladanie disciplinárnych opatrení návrh na pozastavenie dochádzky, prestup zo školy a vylúčenie. Kapitola 5 sa venuje občianskoprávnej a trestnoprávnej zodpovednosti.

Článok 38 Občianskoprávna a trestnoprávna zodpovednosť

- 1) Uplatnenie nápravného opatrenia alebo disciplinárneho sankčného opatrenia nezbaňuje študenta a zákonného zástupcu občianskoprávnej a trestnoprávnej zodpovednosti, ktorá je podľa všeobecných právnych predpisov uplatniteľná.
- 2) Bez toho, aby bolo dotknuté odvolanie, z naliehavých dôvodov na policajné orgány, ak správanie študenta staršieho ako 12 rokov a mladšieho ako 16 rokov môže predstavovať skutok kvalifikovaný ako trestný čin, musí vedenie školy túto skutočnosť oznámiť na súde vo veciach mladistvých.
- 3) Ak je maloletá osoba mladšia ako 12 rokov, oznámenie podľa predchádzajúceho odseku treba adresovať komisii na ochranu detí a mládeže alebo, ak to nie je možné, prokuratúre pri súde uvedenom v predchádzajúcom odseku.
- 4) Začatie trestného stíhania pre skutočnosti, ktoré sú trestným činom a ktoré môžu viesť k disciplinárnemu postihu, závisí len od sťažnosti alebo účasti vedenia školy. Rozhodnutie o začatí takéhoto konania musí byť založené na konkrétnych dôvodoch, ktoré vážia záujmy výchovy a vzdelávania.
- 5) Ustanoveniami predchádzajúceho odseku nie je dotknutý výkon práva podať sťažnosť členom vzdelávacej obce, ktorí sú poškodení na svojich právom chránených právach a záujmoch.

Články 39 – 45 sa venujú úlohe a postaveniu učiteľov a rodičov – Zodpovednosť členov vzdelávacej komunity; Zodpovednosť študentov; Osobitná úloha učiteľov; Autorita učiteľa; Zodpovednosť rodičov alebo opatrovníkov; Neplnenie povinností rodičmi alebo opatrovníkmi, správne delikty.

Článok 45 Správne delikty

- 1) Udržiavanie stavu vedomého a opakovaného neplnenia povinností zo strany rodičov alebo zákonných zástupcov maloletých žiakov, v kombinácii s odmietnutím, nenavštevovaním alebo neúčinnosťou určených a ponúkaných rodičovských vzdelávacích akcií, predstavuje správny delikt.
- 2) Správne delikty uvedené v odseku 1 sa riešia pokutou, ktorá sa rovná maximálnej výške ustanovenej pre žiakov ročníka alebo stupňa, ktorý navštevuje daný žiak, v predpisoch, ktoré vymedzujú podporu v rámci sociálnej akčnej školy na nákup školských učebníc.
- 3) Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia nasledujúceho odseku, ak sankcia stanovená v tomto článku vyplýva z neplnenia povinností rodičmi alebo opatrovníkmi vo vzťahu k viac ako jednému študentovi, vypracujú sa samostatné protokoly.
- 4) V situácii uvedenej v predchádzajúcom odseku celková hodnota pokút nemôže presiahnuť v tej istej škole alebo skupine a v tom istom školskom roku najvyššiu maximálnu hodnotu ustanovenú určitým finančným pásmom.*
- 5) Ak ide o rodičov alebo opatrovníkov, ktorých žiakom sa poskytuje podpora v rámci školského sociálneho opatrenia, namiesto pokút ustanovených v odsekoch 2 až 4 sa uplatnia sankcie odňatia práva na podporu školy a ich vrátenie, keďže sa nerealizuje ich prínos pre študenta.
- 6) Nedbalosť sa trestá.
- 7) Je povinnosťou generálneho riaditeľa školskej správy na návrh riaditeľa školy alebo tímu pripraviť protokol, poučiť o príslušných procesoch správneho deliktu, bez toho, aby bola dotknutá spolupráca inšpekčných služieb pri záležitostiach vzdelávania a uplatňovania pokút.
- 8) Výnosy z pokút uložených podľa predchádzajúcich odsekov tvoria vlastný príjem školy alebo tímu.
- 9) rieši platovú neschopnosť či prípady omeškania.

* domnievame sa, že výška pokuty sa odvíja od priemernej mzdy.

2.21 Rakúsko

Trestnoprávna zodpovednosť od 14 rokov. Trestné činy spáchané maloletým mladším ako 14 rokov sú vylúčené z akéhokoľvek trestného stíhania. V reakcii na takéto činy môže opatrovnícky súd / rodinný súd prijať len opatrenia na ochranu a podporu osobného rozvoja maloletého.

Právny rámec

Rakúsko rovnako ako Slovensko zaviedlo do Trestného zákona trestný čin kyberšikany. Zákon sa uplatňuje v hraniciach trestnoprávnej zodpovednosti.²²

Trestný čin mladistvých je čin spáchaný osobou vo veku od 14 do 18 rokov (§ 1 ods. 1, 2 a 3 **Federálny zákon z 20. októbra 1988 o výkone spravodlivosti v prípade trestných činov spáchaných mladistvými a mladistvými** ([Bundesgesetz vom 20. Oktober 1988 über die Rechtspflege bei Straftaten Jugendlicher und junger Erwachsener](#)).

²² Rakúsko: *Gesetzliche Lage*. Dostupné online:

https://www.oesterreich.gv.at/themen/onlinesicherheit_internet_und_neue_medien/internet_und_handy_sicher_durch_die_digitale_welt/3/1/Seite.1720720.html

Hlavnou zásadou je zabrániť páchatelovi v páchaní ďalších trestných činov, a tým mu pomôcť stať sa zodpovedným občanom dodržiavajúcim zákony. Niektoré procesné ustanovenia a určité obmedzenia prísnosti trestov sa vzťahujú aj na osoby vo veku od 18 do 21 rokov.

V konaniach proti mladistvým páchatelom a vo väčšine prípadov proti mladistvým sa spravidla znižuje maximálna dĺžka trestu odňatia slobody a maximálna denná pokuta na polovicu. Minimálny trest neexistuje. Pokuty vypočítané podľa hodnoty, prospechu alebo škody vrátane náhrady hodnoty a prepadnutia možno uložiť len v rozsahu neohrozujúcom ďalší vývoj páchatela.

Rakúske trestné konanie pre mladistvých, ktoré by sa dalo opísať ako „procesná dekriminalizácia“, poskytuje možnosť upustiť od trestného stíhania. Prokuratúra musí upustiť od trestného stíhania mladistvého páchatela, ak za tento trestný čin možno uložiť peňažný trest alebo sa nezdajú byť potrebné ďalšie opatrenia na odradenie mladistvého od páchania ďalších trestných činov.

Existujú štyri druhy opatrení: zaplatenie pokuty, verejnoprospešné práce, skúšobná doba s podporou probačného úradníka a mediáciou medzi obeťou a páchatelom. Ďalšou možnou reakciou je uznanie viny bez trestu k predsúdnej intervencii.²³

2.22 Rumunsko

Trestnoprávna zodpovednosť od 14 rokov.²⁴

Právny rámec

Zákon č. 221 z 18. novembra 2019 na zmenu a doplnenie školského zákona č. 1/2011 ([LegeE nr. 221 din 18 noiembrie 2019 pentru modificarea și completarea Legii educației naționale nr. 1/2011](#)) priniesol nasledujúce ustanovenia:

V článku 7 sa za odsek 1 vkladá: Vo vzdelávacích inštitúciách a vo všetkých priestoroch určených na výchovu a vzdelávanie je zakázané správanie spočívajúce v psychickom násilí – šikanovaní.

Za článok 56 sa vkladá nový článok: V rámci kontinuálnych vzdelávacích programov pre pedagogických zamestnancov budú zavedené informačné sedenia/domáce úlohy/kurzy zdokonaľovania k problematike psychického násilia - šikanovania s cieľom získať zručnosti v ich identifikácii a schopnosti aplikovať vhodné vzdelávacie stratégie.

Na uplatnenie boli vytvorené **Metodické pravidlá z 27. mája 2020 ([Norme metodologice din 27 mai 2020](#))**, ktoré odkazujú na prevenciu a nahlásenie tohto javu.

²³ Rakúsko: *Rights of minors in court proceedings*. Dostupné online: https://e-justice.europa.eu/35998/EN/rights_of_minors_in_court_proceedings?AUSTRIA&member=1

²⁴ Rumunsko: *Rights of minors in court proceedings*. Dostupné online: https://e-justice.europa.eu/35998/EN/rights_of_minors_in_court_proceedings?ROMANIA&member=1

2.23 Slovinsko

Trestnoprávna zodpovednosť od 14 rokov (čl. 21 *Trestný zákon* ([Kazenski zakonik](#))).

Právny rámec

Konkrétny predpis, ktorý by sa venoval výlučne šikane neexistuje. Právne a vzdelávacie rámce napomáhajú prevencii. *Zákon o trestnom konaní* ([Zakon o kazenskem postopku](#)) obsahuje ustanovenia pre mladistvých. Systém súdnictva pre mladistvých uprednostňuje rehabilitačné a vzdelávacie opatrenia.

2.24 Spojené kráľovstvo

Osoby majú trestnoprávnu zodpovednosť od 10 rokov. Deti vo veku 10 až 17 rokov môžu byť zatknuté a predvedené pred súd, ak spáchajú trestný čin. Zaobchádza sa s nimi inak ako s dospelými – prípady rieši súdnictvo pre mladistvých, vymerané sú nižšie tresty, ktoré sa vykonávajú v špecializovaných centrách. Rodičia môžu byť požiadaní o účasť na rodičovskom programe.²⁵ Šikanu možno na polícii nahlásiť v prípadoch násillia alebo napadnutia, krádeže, opakovaného obťažovania alebo zastrasovania a pri zločinoch z nenávisti. Presná definícia šikany chýba.²⁶

Právny rámec

Bezpečné školské prostredie je prioritou školstva podľa viacerých usmernení ministerstva školstva, ktoré reagujú na šikanu a kyberšikanu. Zhrňujúcou stratégiou preventívnych a nápravných legislatívnych opatrení je stratégia bezpečného školského prostredia „[Keeping children safe in education 2024](#)“.

Usmernenie ministerstva školstva *Správanie na školách* „[Behaviour in Schools](#)“ (február 2024) poskytuje riaditeľom, zamestnancom, miestnym organizáciám rady týkajúce sa správania a podpory v reakcii na nevhodné správanie. Riaditelia škôl musia zabezpečiť aby sa všetky prípady šikanovania, diskriminácie, agresie a hanlivého vyjadrovania rýchlo a účinne riešili. Všetci zamestnanci musia byť oboznámení s opatreniami uvedenými v školskom poriadku a mali by si byť vedomí toho ako by mali tieto opatrenia implementovať. Usmernenie sprevádza riaditeľa, zamestnancov aj rodičov všetkými oprávnenými prostriedkami, ktoré vedú k pozitívnemu správaniu žiakov.

Kľúčovými opatreniami sú:

- **Podpora pozitívneho správania:** Školám sa odporúča, aby si stanovili jasné behaviorálne očakávania a podporovali kultúru rešpektu a zodpovednosti. Pozitívne správanie sa má odmeniť.

²⁵ Age of criminal responsibility. Dostupné online: <https://www.gov.uk/age-of-criminal-responsibility>

²⁶ Bullying at school. Dostupné online: <https://www.gov.uk/bullying-at-school>

- **Dôsledná disciplína:** Usmernenie zdôrazňuje dôležitosť dôsledného uplatňovania disciplinárnych opatrení. Sankcie by mali byť primerané a spravodlivé, so zameraním na podporu rastu študentov a pochopenie následkov.
- **Prevenia zlého správania:** Včasná intervencia a preventívne stratégie, ako je vytváranie podporných prostredí a identifikácia spúšťačov nesprávneho správania, sú kľúčom k minimalizácii disciplinárnych problémov.
- **Pomocný personál:** Učitelia a zamestnanci dostávajú praktické rady, ako efektívne riadiť správanie v triede, a tiež školenia a podporu pri zvládaní náročných situácií.
- **Zapojenie rodičov:** Školy sa vyzývajú, aby zapojili rodičov do riešenia problémov so správaním a spolupracovali s externými agentúrami, ak je to potrebné, aby podporili potreby študentov.

Usmernenie vyplýva zo zákona o školstve a inšpekcii „[Behaviour and Inspection Act](#)“, § 89 určuje, aké politiky musí riaditeľ školy prijať. Zároveň sa riaditeľ školy musí riadiť všetkými pokynmi, ktoré k zásadám správania vypracoval riadiaci orgán.

Po vyčerpaní možností riešena spomenutých v kľúčových opatreniach, politika správania zahŕňa rozsah možných sankcií, ktoré sú jasne oznámené a pochopené žiakmi, zamestnancami a rodičmi.

Príklady sankcií môžu zahŕňať:

- slovné pokarhanie a pripomenutie očakávaného správania;
- stanovenie písomných úloh, ako je opis ich správania;
- strata privilégii – napríklad strata ocenenej zodpovednosti;
- ostávanie po škole;
- školské komunitné služby, ako napríklad upratovanie v triede;
- pravidelné podávanie správ, vrátane skorých ranných správ; plánované jednotné kontroly; alebo
- umiestnenie „na hlásenie“ na monitorovanie správania;
- vylúčenie; a
- za najvážnejších okolností trvalé vylúčenie.

Sankcie/nápravné opatrenia upravuje [§ 91 zákona o školstve a inšpekcii](#)

§ 91 Uloženie disciplinárnych trestov:

(1) Tento paragraf sa vzťahuje na akýkoľvek disciplinárny trest uložený žiakovi, okrem trestu vylúčenia.

(2) Uloženie disciplinárneho trestu je zákonné, ak sú splnené tieto tri podmienky.

(3) Prvou podmienkou je, že uloženie trestu žiakovi –

a) neporušuje žiadnu zákonnú požiadavku alebo zákaz a

b) je primeraný za všetkých okolností.

- (4) Druhou podmienkou je, že rozhodnutie o uložení trestu žiakovi bolo prijaté –
a zamestnancom školy, okrem prípadov, keď riaditeľ určí, že zamestnanec nesmie uložiť žiakovi pokutu, alebo
b) iným zamestnancom školy za okolností, keď riaditeľ splnomocnil zamestnanca, aby uložil žiakovi trest a bolo to zo strany riaditeľa primerané.
- (5) Treťou podmienkou je, že rozhodnutie o uložení bolo prijaté a boli prijaté akékoľvek kroky podniknuté v mene školy na vykonanie rozhodnutia –
- a) v priestoroch školy, prípadne
 - b) inde v čase, keď bol žiak pod zákonnou kontrolou alebo poverením zamestnanca školy.
- (6) Pri určovaní na účely odseku 3 písm. b), či je uloženie primerané, treba vziať do úvahy tieto skutočnosti:
- a) či uloženie trestu predstavuje primeraný trest vzhľadom na okolnosti prípadu a
 - b) akékoľvek osobitné okolnosti súvisiace s jeho uložením žiakovi, ktoré sú známe osobe, ktorá ho ukladá (alebo o ktorých by si mala byť vedomá), vrátane najmä:
 - i) vek žiaka,
 - ii) akékoľvek špeciálne vzdelávacie potreby, ktoré môže mať,
 - iii) akékoľvek zdravotné postihnutie, ktoré môže mať, a
 - iv) akékoľvek náboženské požiadavky, ktoré sa ho týkajú.
- (7) Na účely pododdielu (6)(b)(iii) pozri zákon o rovnosti.
- (8) Určenie alebo poverenie riaditeľa školy na účely odseku 4 písm. a) alebo b) možno vydať
- a) vo vzťahu ku konkrétnemu zamestnancovi alebo zamestnancom s konkrétnym popisom;
 - b) v súvislosti s konkrétnym disciplinárnym trestom alebo disciplinárnymi trestami konkrétneho charakteru;
 - c) vo vzťahu ku konkrétnemu žiakovi alebo žiakom určitého druhu alebo vo všeobecnosti vo vzťahu k žiakom.
- (9) Ak je disciplinárnym trestom zostať po škole²⁷, platí tento paragraf s výhradou paragrafu 92.
- (10) Nič v tomto oddiele neopravňuje urobiť niečo vo vzťahu k žiakovi, čo predstavuje udelenie telesných trestov v zmysle oddielu 548 EA 1996.
- (11) Tento oddiel sa nemá vykladať tak, že obmedzuje to, čo možno zákonne robiť mimo tohto oddielu.
- (12) V tomto oddiele „zamestnanec“ vo vzťahu k škole znamená každého zamestnanca, ktorý pracuje v škole za odplatu, či už na základe pracovnej zmluvy alebo zmluvy o poskytovaní služieb; a na tento účel je nepodstatné, či je pracovná zmluva alebo zmluva o poskytovaní služieb uzatvorená s riadiacim orgánom alebo majiteľom školy alebo s akoukoľvek inou osobou.

²⁷ [Nariadenie o vzdelávaní – podmienky zostávania po škole z roku 2007](#) stanovuje konkrétne dni, počas ktorých majú školy zakázané zadržávať študentov mimo bežných vyučovacích hodín. V nariadení sa konkrétne uvádza, že zaistenie nemožno uložiť v dňoch, medzi ktoré vo všeobecnosti patria víkendy, štátne sviatky a dni, keď dieťa nemá školské povinnosti. Zákon v podstate zabezpečuje, že školy nemôžu plánovať ostatie po škole na dni, keď by to mohlo zasahovať do práva študentov na odpočinok a osobný čas, pričom disciplinárne opatrenia zosúladuje s potrebou spravodlivého zaobchádzania a riadneho informovania rodičov alebo opatrovníkov.

Podpora žiakov po uložení disciplinárneho opatrenia zahŕňa stratégie, ktoré pomôžu všetkým žiakom porozumieť, ako zlepšiť svoje správanie a splniť očakávania správania školy. Príkladmi sú: cielená diskusia so žiakom vrátane vysvetlenia, čo urobil zle; dopad ich konania; ako sa môže v budúcnosti zlepšiť a čo sa stane, ak sa správanie nezlepší. Ďalej sa môže vyžadovať ospravedlnenie príslušnej osobe, ak je to vhodné; telefonický rozhovor s rodičmi a riaditeľom virtuálnej školy pre starostlivosť o deti; dohľad nad žiakom v škole; vyšetrovanie okolností mimo školy, vrátane domova, ktoré vedie určený vedúci ochrany alebo zástupca.

Použitie primeranej sily zo strany zamestnancov školy definuje [§ 93 zákona o školstve a inšpekcii](#); návod *Použitie primeranej sily – Rady pre riaditeľov, zamestnancov a riadiace orgány* „[Use of reasonable force. Advice for headteachers, staff and governing bodies](#)“ poskytuje poradenstvo, ako a kedy môžu zamestnanci školy použiť primeranú silu, aby zabránili žiakom ubližovať sebe či iným, poškodzovať majetok alebo narúšať školský poriadok. Objasňuje, že primeraná sila by mala byť vždy adekvátna situácii a mala by sa použiť len vtedy, keď je to absolútne nevyhnutné. Odporúčania tiež zdôrazňujú, že fyzické obmedzenie by sa malo používať ako posledná možnosť a personál by sa mal vždy snažiť najskôr verbálne zmierniť situáciu. Školy sa vyzývajú, aby mali jasnú politiku použitia sily s primeranou odbornou prípravou pre zamestnancov. Rodičia by mali byť informovaní o týchto zásadách, aby sa zabezpečila transparentnosť a zodpovednosť. Usmernenie *Prehľadávanie, preverovanie a konfiškácia* „[Searching, Screening and Confiscation](#)“ je vytvorené aj k zadržaniu majetku žiaka, ktorý definuje [§ 94 zákona o školstve a inšpekcii](#).

Vylúčenie z procesu výučby by sa malo použiť z týchto dôvodov:

- a) zachovanie bezpečnosti všetkých žiakov a obnova stability po neprimerane vysokej úrovni narušenia procesu výučby;
- b) umožnenie rušivým žiakom, aby dostali náhradné miesto na výučbu,
- c) umožnenie žiakovi nadobudnúť pokoj v bezpečnom priestore.

Priestory by mali byť odlišené od použitia separačných priestorov (niekedy známe ako zmyslové alebo výchovné miestnosti) z nedisciplinárnych dôvodov. Na vylúčenie musí dať súhlas riaditeľ.

Po vyčerpaní všetkých vyššie spomenutých opatrení a stratégií hrozí **trvalé vylúčenie žiaka** zo školy – upravené [§ 100 zákona o školstve a inšpekcii](#). Usmernenie *Pozastavenie a trvalé vylúčenie zo škôl* „[Suspension and permanent exclusion from maintained schools, academies and pupil referral units in England, including pupil movement](#)“ obsahuje povinnosť riaditeľa informovať správnu radu a miestne orgány o zámere vylúčenia, po úpravách v roku 2024 má riaditeľ právo stiahnuť takýto návrh.²⁸

²⁸ Statutory Instruments 2024 No. 208 The School Attendance (Pupil Registration) (England) Regulations 2024. Dostupné online: <https://www.legislation.gov.uk/uksi/2024/208/made>

2.25 Španielsko

Trestnoprávna zodpovednosť od 14 rokov (*ústavný zákon 5/2000 z 12. januára, ktorý upravuje trestnú zodpovednosť maloletých (ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores)*).

Právny rámec

Zákon č. 26/2015 z 28. júla, ktorým sa upravuje systém ochrany detí a mladistvých (ley 26/2015, de 28 de julio, de modificación del sistema de protección a la infancia y a la adolescencia) definuje šikanovanie ako „fyzické a/alebo psychické týranie, ktoré je úmyselné a nepretržité od jedného alebo viacerých detí, ktoré konajú krutým spôsobom s hlavným cieľom podmaniť si alebo vystrašiť svoj cieľ“. V tejto definícii sú zahrnuté rôzne typy šikanovania, ako je verbálne, fyzické, sociálne, sexuálne šikanovanie a kyberšikanovanie. Okrem toho je v základnom zákone o vzdelávaní ustanovené, že každé vzdelávacie centrum by malo zaviesť „Denný plán spolužitia“, ktorý možno použiť ako referenciu pre študentov, rodiny a profesorov v boji proti šikanovaniu v každej forme. Avšak, ak je páchatel mladší ako 14 rokov, sankcie musia byť prijaté priamo v školskom zariadení. Ak má osoba 14 až 18 rokov, môže sa v trestnom konaní pre maloletých požadovať trestná, ako aj občianska zodpovednosť, upravená zákonom o trestnej zodpovednosti maloletých.

Zákon 3/2020 z 29. decembra, ktorým sa upravuje základný zákon 2/2006 z 3. mája o vzdelávaní (Ley Orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, por la que se modifica la Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación) ukladá právomoc rade školy navrhovať opatrenia proti diskriminácii a šikanovaniu, učebné osnovy sa zamerajú na učenie sa prechádzaniu konfliktov a podporu demokracie a ľudských práv. Medzi základné študentské práva patrí právo na ochranu pred násilím.

Zákon 8/2021 zo 4. júna o komplexnej ochrane detí a mladistvých pred násilím (Ley Orgánica 8/2021, de 4 de junio, de protección integral a la infancia y la adolescencia frente a la violencia). Pod násilím sa podľa všeobecných ustanovení rozumie:

Čl. 1 ods. 2: násilie je fyzické, psychické alebo emocionálne zneužívanie, fyzické, ponížujúce alebo degradujúce tresty, zanedbávanie alebo nedbanlivé zaobchádzanie, vyhrážky, urážky a ohováranie, vykorisťovanie vrátane sexuálneho násillia, korupcia, detská pornografia, prostitúcia, školské šikanovanie, sexuálne obťažovanie, kyberšikanovanie, rodové násillie, mrzačenie pohlavných orgánov, obchodovanie s ľuďmi na akýkoľvek účel, nútené sobáše, detské sobáše, nevyžiadaný prístup k pornografii, sexuálne vydieranie, verejné šírenie súkromných údajov, ako aj prítomnosť akéhokoľvek násilného správania v domácom prostredí.

Článok 35 ustanovuje koordinátora na ochranu duševného zdravia. Úlohy vyplývajúce z pozície koordinátora sú podporovať školiace plány v oblasti prevencie, koordinovať sa so združením rodičov, koordinovať sa s protokolmi, v prípadoch, keď je potrebný zásah ďalších príslušných zložiek. Kapitola VII sa venuje práci sociálnych tímov a monitorovaniu prípadov. Kapitola VIII opatreniam k bezpečnému používaniu internetu.

2.26 Švédsko

Trestnoprávna zodpovednosť od 15 rokov. Systém súdnictva pre mladistvých neexistuje.²⁹

Švédsko má jednu z najnižších mier šikanovania na školách v celej EÚ, čo odráža účinnosť jeho iniciatív a politík proti šikanovaniu. Rastú však obavy, keďže prípadov kyberšikany pribúda, čo poukazuje na potrebu neustálej ostražitosti a prispôsobovania preventívnych opatrení. Švédská národná agentúra pre vzdelávanie musí podporovať, aby všetky deti a študenti mali prístup k vzdelávaniu a aktivitám, ktoré sú rovnocenné a kvalitné v bezpečnom prostredí.³⁰ Súčasná opatrenia pozostávajú najmä z jednotnej zdravotníckej služby pre študentov „Elevhälsa“, ktorá zahŕňa psychológov, učiteľov so špeciálnym tréningom, školských sestier, lekárov a poradcov.

Výcvik na predchádzanie a riešenie konfliktov je pre učiteľov povinný.

Nezisková organizácia „Priatelia“ spolupracuje so školami na zastavení šikanovania a poskytuje im na mieru šitý trojročný program pre každú školu s dobrými výsledkami.³¹

2.27 Taliansko

Trestnoprávna zodpovednosť je od 14 rokov.

Právny rámec

Podľa čl. 3 zákona č. 71 z 29. mája 2017 *Ustanovenie na ochranu maloletých osôb na prevenciu a boj proti javom šikany a kyberšikany* (*Legge 29 maggio 2017, n. 71 Disposizioni a tutela dei minori per la prevenzione ed il contrasto del fenomeno del cyberbullismo*) ministerstvo školstva vedie inštitucionálne fórum odborníkov a zainteresovaných strán na diskusiu o otázke a monitorovaní efektívnej implementácie zákona. Ministerstvo školstva v Taliansku zaviedlo programy ako „Bezpečná škola“ (*Scuola Sicura*) a „Národný plán proti šikanovaniu“ (*Piano Nazionale contro il Bullismo*).

Okrem toho tento zákon definuje úlohu rôznych aktérov v školskom prostredí, vrátane ministerstva školstva, regionálneho školského úradu, škôl a pedagogického zboru, pri podpore preventívnych, vzdelávacích a reedukačných aktivít. Tento súbor akcií je zameraný na všetkých maloletých zapojených do kyberšikany, či už sú v pozícii obeť alebo páchatel'a, bez rozdielu veku v rámci vzdelávacích inštitúcií. Každá škola musí medzi učiteľmi identifikovať kontaktnú osobu, ktorá bude mať za úlohu koordinovať iniciatívy na prevenciu a boj proti kyberšikane. V prípade potreby, práve táto kontaktná osoba nahlási incidenty kyberšikany policajnému zboru, združeniam a mládežníckym centráam v okolí. Preto je úloha tohto učiteľa nevyhnutná. Okrem toho, ako súčasť vzdelávacej komunity, riaditeľ školy, ktorý sa dozvie o čine kyberšikany, musí informovať rodičov zúčastnených maloletých.

²⁹ Švédsko: *Rights of minors in court proceedings*. Dostupné online: https://e-justice.europa.eu/35998/EN/rights_of_minors_in_court_proceedings?SWEDEN&member=1

³⁰ Švédsko: *Education and Training Monitor 2023*. Dostupné online: <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2023/en/country-reports/sweden.html>

³¹ Švédsko: *Education and Training Monitor 2021*. Dostupné online: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ced6f4c8-57df-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en>

Okrem toho má vláda viesť pravidelné informačné kampane na prevenciu a povedomie o šikanovaní a kyberšikane a o technikách rodičovskej kontroly.

Vláde sa tiež nariaďuje, aby do 12 mesiacov prijala jedno alebo viacero legislatívnych nariadení, ktorými sa ustanovia ďalšie vhodné opatrenia, vrátane verejného čísla 114 na pomoc obetiam šikanovania a kyberšikanovania, dostupného bezplatne a aktívne 24 hodín, sedem dní v týždni. Toto verejné číslo bude mať za úlohu poskytovať obetiam a ich rodinám a priateľom služby psychologické a právnej pomoci a v najvážnejších prípadoch promptne informovať políciu o nebezpečných situáciách.

Keď prokurátor na súde pre mladistvých získa jasný dôkaz o tom, že sa maloletý mladší ako 18 rokov, a to aj v skupine, bez ohľadu na to, či používa sociálne médiá alebo nie, dopustil agresívneho správania voči osobám, zvieratám alebo veciam alebo poškodzuje dôstojnosť iných, môže spustiť proces mediácie alebo požiadať súd pre mladistvých, aby nariadil pojednávanie s maloletým a rodičmi alebo opatrovníkmi na realizáciu projektu výchovnej intervencie s rehabilitačným a restoratívnym účelom pod vedením a kontrolou sociálnych služieb.

Projekt výchovnej intervencie môže zahŕňať aj požadovanie dobrovoľníckej činnosti, účasť na divadelných dielňach, dielňach tvorivého písania, hudobných kurzoch, športových alebo umeleckých aktivitách alebo iných aktivitách vhodných na prebudenie pocitu úcty voči iným.³²

³² Taliansko: *Law to Prevent Bullying and Cyberbullying Enacted*. Dostupné online: <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2024-07-14/italy-law-to-prevent-bullying-and-cyberbullying-enacted/>; (v origináli) <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2024-05-17;70>

Najdôležitejšie použité zdroje

1. Digitálne desaťročie pre deti a mládež: nová európska stratégia pre lepší internet pre deti (BIK+). Dostupné online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:52022DC0212>
2. Stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa. Dostupná online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0142>
3. UNESCO (2023). Technology in education: A TOOL ON WHOSE TERMS? GLOBAL EDUCATION MONITORING REPORT Dostupné online v angličtine: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf00000385723>
4. Výskumná služba Európskeho parlamentu: Cyberbullying among young people: Laws and policies in selected Member States. Dostupné online: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762331/EPRS_BRI\(2024\)762331_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762331/EPRS_BRI(2024)762331_EN.pdf)

Belgicko

5. Zákon z 15. mája 2006 v oblasti ochrany mládeže a starostlivosti o maloletých. Dostupné online: <https://www.ejustice.just.fgov.be/eli/loi/2006/05/15/2006009443/moniteur>
6. Vyhláška z 18. januára 2018, ktorou sa ustanovuje kódex prevencie, pomoci a ochrany mládeže. Dostupné online: https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=fr&caller=summary&pub_date=18-04-03&numac=2018011568

Bulharsko

7. Trestný zákon. Dostupné online: <https://lex.bg/laws/ldoc/1589654529>

Cyprus

8. Zákon č. (55(I)/2021) deti v rozpore so zákonom. Dostupné online: https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/2021_1_55/full.html
9. Zákon o trestnom zákone (novela) (č. 2) z roku 2022. Dostupné online: <https://www.nomoplatform.cy/bills/operi-poinikoy-kodika-tropopoiitikos-ar-2-nomos-toy-2022/>

Česko

10. Trestný zákon č. 40/2009 Zb. Dostupné online: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
11. Zákon č. 292/2013 Zb. o osobitných súdnych konaniach. Dostupné online: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-292>
12. Zákon č. 218/2003 Zb. o súdnictve vo veciach mládeže. Dostupné online: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-218>

Dánsko

13. The child's legal capacity. Dostupné online: http://1.https://e-%20justice.europa.eu/35998/EN/rights_of_minors_in_court_proceedings?DENMARK&member=1

Estónsko

14. Zákon o sankciách pre mladistvých. Dostupné online: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/527062014002/consolide>
15. Zákon o základných a stredných školách. Dostupný online v estónčine: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/522032022005/consolide/current>

Fínsko

16. Zákon č. 164/2022 o zmene a doplnení zákona o odbornom vzdelávaní. Dostupný online vo fínčine: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20220164>
17. Zákon o sociálnej starostlivosti o študentov. Dostupný online vo fínčine: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2013/20131287>

Francúzsko

18. Zákon č.2022-299 z 2. marca 2022 o predchádzaní obťažovania na školách a starostlivosť o obeť a zlepšenie súdneho zaobchádzania s obťažovaním na školách a univerzitách. Dostupný online vo francúzštine: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000045287658>
19. Trestný poriadok pre mladistvých. Dostupné online: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000043203791

20. Nariadenie č. 45-174 z 2. februára 1945 týkajúceho sa kriminality mladistvých. Dostupné online: https://www.legifrance.gouv.fr/loda/article_lc/LEGIARTI000033460037/2017-08-22

Grécko

21. Zákon č. 3189/2003 Reforma trestnej legislatívy pre maloletých a iné ustanovenia. Dostupné online: <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/171499/nomos-3189-2003>
22. Grécko. The child's legal capacity. Dostupné online: https://ejustice.europa.eu/35998/EN/rights_of_minors_in_court_proceedings?GREECE&member=1

Holandsko

23. Zákon zo 4. júna 2015, ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré školské zákony v súvislosti so zavedením povinnosti škôl zabezpečiť bezpečnosť v škole. Dostupné online: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2015-238.html>

Chorvátsko

24. Zákon o rodine. Dostupné online: <https://www.zakon.hr/z/88/Obiteljski-zakon>

Írsko

25. Zákon o trestnom súdnictve z roku 2006. Dostupné online: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2006/act/26/enacted/en/html>

Litva

26. Trestný zákon. Dostupné online: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.111555>
27. Nariadenie o schválení popisu prevencie a vykonávania násilia a šikanovania v mestských školách v Panevėžys. Dostupné online: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/781d00b255f311e78869ae36ddd5784f/asr>

Lotyšsko

28. Trestný zákon. Dostupné online: <https://likumi.lv/ta/id/88966-kriminallikums>
29. Plán prevencie detskej kriminality a ochrany detí pred trestnou činnosťou na roky 2023-2024. Dostupné online: <https://likumi.lv/ta/id/340435-par-bernu-noziedzibas-noversanas-un-bernu-aizsardzibas-pret-noziedzigu-nodarijumu-planu-2023-2024-gadam>

Luxembursko

30. Zákon z 10. augusta 1992 o ochrane mládeže. Dostupné online: <https://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/1992/08/10/n3/jo>

Maďarsko

31. ENABLE Anti-bullying Program in Hungarian Schools. Dostupné online: https://www.researchgate.net/publication/352478076_ENABLE_Anti-bullying_Program_in_Hungarian_Schools

Malta

32. Anti-bullying services. Dostupné online: <https://educationservices.gov.mt/en/NSSS/Pages/Education%20Psychosocial%20Services/Anti-bullying-Services.aspx>

Nemecko

33. Education and Training Monitor 2023. Dostupné online: <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2023/de/country-reports/germany.html#notes-ref-11>

Poľsko

34. Zákon z 9. júna 2022 o podpore a resocializácii maloletých. Dostupné online: https://orka.sejm.gov.pl/proc9.nsf/ustawy/2183_u.htm

Portugalsko

35. Zákon č. 51/2012 Status študenta a školská etika. Dostupné online: <https://diariodarepublica.pt/dr/legislacao-consolidada/lei/2012-203677048>

Rakúsko

36. Federálny zákon z 20. októbra 1988 o výkone spravodlivosti v prípade trestných činov spáchaných mladistvými a mladistvými. Dostupné online: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=10002825>

37. Gesetzliche Lage. Dostupné online: https://www.oesterreich.gv.at/themen/onlinesicherheit_internet_und_neue_medien/internet_und_handy_sicher_durch_die_digitale_welt/3/1/Seite.1720720.html

Rumunsko

38. Zákon č. 221 z 18. novembra 2019 na zmenu a doplnenie školského zákona č. 1/2011. Dostupné online: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/219895>

Slovensko

39. Holdoš, J., Izrael, P., Almašiová, A., Kohútová, K. (2023). Vybrané formy rizikového správania detí a mládeže v roku 2023 (Výskumná správa). Katolícka Univerzita v Ružomberku; Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR; Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch. Dostupné online: https://detstvobeznasilia.gov.sk/web_data/content/upload/subsubsub/8/vyskumna_sprava_2023-1.pdf
40. Janková. Šikanovanie a kyberšikanovanie v základných a stredných školách. Dostupné online: <https://www.minedu.sk/data/att/8a1/28414.0d90ce.pdf>
41. MINEDU: Prevencia na podporu fyzického zdravia, duševného zdravia a prevencia výskytu rizikového správania. Dostupné online: <https://podporneopatrenia.minedu.sk/prevencia-na-podporu-fyzickeho-zdravia-dusevneho-zdravia-a-prevencia-vyskytu-rizikoveho-spravania/>
42. Smernica č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach. Dostupná online: <https://www.minedu.sk/data/files/8168.docx>
43. Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie. Manuál pre riaditeľov škôl. Dostupné online: <https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm>
44. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2008/245/20240601>
45. Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné online: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/305/20240801.html>
46. Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon). Dostupné online: <https://mail.google.com/mail/u/0/?tab=rm&ogbl#inbox/GTvVlcRwQnfOlvbvmmddFTtqFDvtckfGwpHLONcQfrLLJgXpPbDKgssdsngnQHHTpBvIkXKrlckcXx?projector=1&messagePartId=0.1>
47. Zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch. Dostupné online: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1990/372/20240715>
48. Trestný zákon č. 300/2005 Z. z.. Dostupné online: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2005/300/>

Slovinsko

49. Zákon o trestnom konaní. Dostupné online: <https://zakonodaja.com/zakon/zkp/457-clen>

Spojené kráľovstvo

50. Age of criminal responsibility. Dostupné online: <https://www.gov.uk/age-of-criminal-responsibility>
51. Bullying at school. Dostupné online: <https://www.gov.uk/bullying-at-school>
52. Statutory Instruments 2024 No. 208 The School Attendance (Pupil Registration) (England) Regulations 2024. Dostupné online: <https://www.legislation.gov.uk/uksi/2024/208/made>
53. The Education (Excluded Days of Detention) (England) Regulations 2007. Dostupné online: <https://www.legislation.gov.uk/uksi/2007/1304/made>
54. Behaviour and Inspection Act. Dostupné online: [Education and Inspections Act 2006 \(legislation.gov.uk\)](https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/11/section/1)
55. *Keeping children safe in education* 2024. Dostupné online: [Keeping children safe in education 2024 \(publishing.service.gov.uk\)](https://www.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/123456/keeping-children-safe-in-education-2024.pdf)
56. *Behaviour in Schools*. Dostupné online: [Behaviour in Schools - Advice for headteachers and school staff Feb 2024 \(publishing.service.gov.uk\)](https://www.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/123457/behaviour-in-schools-advice-for-headteachers-and-school-staff-feb-2024.pdf)
57. *Use of reasonable force Advice for headteachers, staff and governing bodies*. Dostupné online: [DfE advice template \(publishing.service.gov.uk\)](https://www.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/123458/dfes-advise-template-2024.pdf)
58. *Searching, Screening and Confiscation*. Dostupné online: [Searching, Screening and Confiscation \(publishing.service.gov.uk\)](https://www.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/123459/searching-screening-and-confiscation-2024.pdf)

59. *Suspension and permanent exclusion from maintained schools, academies and pupil referral units in England, including pupil movement.* Dostupné online: [Suspension and permanent exclusion guidance \(publishing.service.gov.uk\)](https://publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/100000/suspension-and-permanent-exclusion-guidance)

Španielsko

60. Zákon č. 26/2015 z 28. júla, ktorým sa upravuje systém ochrany detí a mladistvých. Dostupné online: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2015-8470>
61. Zákon 8/2021 zo 4. júna o komplexnej ochrane detí a mladistvých pred násilím. Dostupné online: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2021-9347>

Švédsko

62. Education and Training Monitor 2023. Dostupné online: <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2023/en/country-reports/sweden.html>

Taliansko

63. Zákon č. 71 z 29. mája 2017 *Ustanovenie na ochranu maloletých osôb na prevenciu a boj proti javom šikany a kyberšikany.* Dostupné online: <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2017-05-29;71!vig=>
64. *Law no. 70 from 17 May 2024 to Prevent Bullying and Cyberbullying Enacted.* Dostupné online: <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2024-07-14/italy-law-to-prevent-bullying-and-cyberbullying-enacted/>; (v origináli) <https://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:legge:2024-05-17;70>

Všetky zdroje sú aktuálne k dňu zverejnenia

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na:
[https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/
materialy/pm](https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm)

Parlamentný inštitút
Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
pi@nrsr.sk
www.nrsr.sk

